

ПЛАН КАПИТАЛНИХ ИНВЕСТИЦИЈА ОПШТИНЕ ФОЧА ЗА ПЕРИОД 2024 – 2026. ГОДИНЕ

1. УВОД

План капиталних инвестиција Општине Фоча за период 2024 – 2026. године (у даљем тексту: План капиталних инвестиција) је у складу са чланом 59. став 1. тачке 3) и 14) Закона о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Српске“, бр. 97/16, 36/19 и 61/21) и чланом 63. став 1. тачке 3) и 16) Статута Општине Фоча („Службени гласник Општине Фоча“, број 8/17), а на основу Програма рада Начелника Општине Фоча за период 2024 - 2026. године, као и Стратегије развоја општине Фоча 2017 – 2026. године, која је усвојена на Седмој редовној сједници Скупштине Општине Фоча, од 7. 4. 2017. године, Стратегије развоја путева и улица у насељу на подручју општине Фоча за период 2020 – 2029. година (број: 01-022-78/21 од 17. 6. 2021. године) и Документа оквирног буџета (ДОБ) Републике Српске за период 2024 - 2026. године.

План капиталних инвестиција је резултат планских докумената и потребе грађана у циљу унапређења интегрисаног развоја локалне заједнице.

Капитални пројекат је јавна инвестиција у материјални објекат или имовину који захтјева значајна финансијска улагања (100.000 КМ и више) и има ограничен период трајања.

Капиталним пројектом се може сматрати изградња нових или реконструкција постојећих јавних објеката (зграде, установе, социјалне заштите, паркови, спортски терени, стазе, путеви, улична расвјета, систем гријања, водоводни и канализациони системи, депоније итд.), опремање јавних простора (дјечја игралишта, излетишта и сл.) и набавка опреме са вијеком трајања дужим од пет година (ватрогасна возила, камиони за одвоз отпада и сл.).

1.1. Основне информације о општини Фоча

Општина Фоча се налази у југоисточном дијелу Босне и Херцеговине, унутар ентитета Република Српска, у горњем току ријеке Дрине.

Источна и јужна граница Општине представљају уједно и границу са Црном Гором, на сјевероистоку Општина граничи са општином Чајниче, на сјеверу са општинама Фоча/Устиколина и Горажде у Федерацији Босни и Херцеговини, на западу са општином Калиновник и на југозападу са општином Гацко.

Општина Фоча се простире на површини од 1.115 km², што представља 4,52% територије Републике Српске, односно 2,18% укупне територије Босне и Херцеговине. Општина Фоча спада у ред највећих општина у Републици Српској и Босни и Херцеговини.

По попису становништва 2013. године у Босни и Херцеговини, а према коначним подацима за Републику Српску, које је издао Републички завод за статистику Републике Српске, општина Фоча има 17.580 становника.

Од Сарајева, главног града Босне и Херцеговине, општина Фоча је удаљена 78 километра, док је од Бање Луке, политичког, административног, финансијског и културног центра Републике Српске удаљена 263 километра.

Општина Фоча је повезана са остатком Босне и Херцеговине и Црном Гором магистралним путевима: М20 (Гацко - Фоча - Устипрача) и М18 (Сарајево – Фоча – Никшић).

Фоча је смјештена на надморској висини између 400 m (кањонске долине, ријечне котлине и поља) и 2.386 m (планинска била и површи).

С обзиром на карактер рељефа, на подручју Општине је, углавном, заступљена планинска клима, док у самој долини ријеке Дрине влада умјерено-континентална клима.

Општину Фоча чини 101 насељено мјесто, организовано у 26 мјесних заједница. Мјесне заједнице су: Центар, Горње Поље, Доње Поље, Лазарево, Обилићево, Душаново, Ливаде, Рјечица, Брод, Челебићи, Челиково Поље, Драгочава, Годијено, Јелеч, Јошаница, Козја Лука, Кратине, Мештревац, Миљевина, Попов Мост, Слатина, Устиколина, Викоч, Заваит, Избишно и Кута.

Највећи дио Општине покрива шумско (76.702 ha) и пољопривредно (30.901 ha) земљиште.

Општина има значајне количине површинских вода (17 водотока), те богатство у минералним сировинама и угљу.

На подручју Општине налази се Национални парк „Сутјеска“ са прашумом Перућица, планине Зеленгора и Маглић, кањон ријеке Таре, низ језера богатих рибом, те значајни природни резервати (раритети, ендеми, паркови и сл).

2. ЦИЉЕВИ ОПШТИНЕ ФОЧА

Стратегија интегрисаног развоја општине Фоча 2017 – 2026. године (у даљем тексту: Стратегија интегрисаног развоја) је кључни стратешко-плански документ Општине Фоча, који треба да подстиче будући раст и развој заједнице.

Стратегија интегрисаног развоја обухвата друштвену и економску сферу, али и аспекте заштите и побољшања животне средине и простора. Израђена је као оквир за дефинисање заједничких циљева, подстицање локалних снага, али и као одговор на изазове будућег развоја Општине и свеукупног живота у Фочи.

Као таква, Стратегија интегрисаног развоја је у складу са стратегијама и политикама на вишим нивоима власти, али и са другим секторским стратегијама и законским оквирима на државном и ентитетском нивоу.

2.1. Организовање послова локалног економског развоја

План локалног економског развоја служи као инструмент за унапређивање економског капацитета и конкурентности Општине.

План економског развоја је формулисан на основу налаза социо-економске анализе, дефинисане визије развоја општине Фоча и дефинисаних стратешких циљева, као и стратешке анализе снага, слабости, могућности и пријетњи у сектору економије.

Економски развој општине Фоча се ослања на одрживо искоришћавање природних ресурса, са минимизирањем негативних утицаја на животну средину,

јачање капацитета Општине за управљање економским развојем, развој предузетништва, те развој пољопривреде и туризма.

План капиталних инвестиција је уважио приоритетне потребе грађана дефинисане Програмом рада Начелника Општине Фоча, који је у својој мисији одговорног руковођења локалном управом зацртао визију општине Фоча и њених грађана.

Основни предуслов за реализацију капиталних инвестиција су стабилни планирани приходи у буџету, одговорна расподела прихода, законитост у раду, подршка Скупштине Општине Фоча, обезбјеђивање додатних средстава за веће инвестиције.

Посебна пажња ће се посветити сљедећим пројектима, односно капиталним инвестицијама и биће предмет реализације у наредном периоду:

1. Изградња Дома за стара лица у насељу Миљевина,
2. Изградња санитарне депоније и набавка комуналне опреме,
3. Реконструкција и асфалтирање локалних и некатегорисаних путева и улица у насељу, у складу са Стратегијом развоја локалних путева и улица у насељу на подручју општине Фоча за период 2020 – 2029. године и Планом капиталних инвестиција Општине Фоча за период 2024 - 2026. године,
4. Активности на рјешавању замућења воде у градском водоводу,
5. Завршетак зграде за младе брачне парове,
6. Реализација пројекта за обалоутврде, у складу са главним пројектом и финансијским могућностима,
7. Континуиране активности за партерно уређење Храма Светог Саве,
8. Освјетљавање и реконструкција оградe Јужног моста слободе и реконструкција пјешачке стазе између Јужног моста слободе и моста 9. мај,
9. Изградња стадиона са вјештачком травом у Доњем Пољу,
10. Асфалтирање пута десном обалом Таре,
11. Изградња новог блока студентског дома,
12. Подршка изградњи хидроенергетских капацитета на ријекама Дрини и Бистрици,
13. Подршка пројектима у НП „Сутјеска“ и Парку природе „Тара“,
14. Континуиране активности на реконструкцији магистралних путева Фоча – Шћепан Поље – Тјентиште, као и свих других магистралних и регионалних путева на подручју општине Фоча.

У домену економског развоја општине Фоча, важни су сљедећи фокуси.

1. Пружање подршке оснивању и развоју МСП и предузетништва.

SWOT анализом је идентификована недовољна институционална подршка развоју МСП-а и непостојање јавно-приватног дијалога.

У том смислу је у 2022. години израђен правилник којим ће Општина Фоча континуирано пружати подршку запошљавању према унапријед утврђеним критеријумима.

2. Зауостављање одласка младих кроз подршку рјешавања стамбеног питања младих брачних парова.

Овај фокус је један од два важна услова за лагоднији живот, а то је запослење и рјешење стамбеног питања.

Општина Фоча континуирано издваја значајна средства за подршку запошљавању.

У току је изградња зграде за младе брачне парове у Доњем Пољу, коју суфинансира Општина Фоча, као подршку рјешавања стамбеног питања, а све са циљем смањења ризика одласка младих.

3. Подршка развоју и унапређењу инфраструктуре у постојећим индустријским зонама

У складу са планираним активностима, у 2022. години је усвојен План парцелације Пословне зоне „Ливаде“.

Привредне активности у Пословној зони оживљавају, заинтересовани привредници граде потребну инфраструктуру као компензацију за закупнину и те активности ће бити настављене док се не попуне комплетно сви расположиви пословни простори.

Општина Фоча ће и у овом периоду наставити подржавати пројекат побољшања инфраструктуре у Индустријској зони Брод на Дрини, како би се ова зона у потпуности попунила и повећала број запослених.

4. Очување животне средине.

Очување животне средине је заступљено у свим развојним пројектима.

5. Боља искоришћеност хидропотенцијала.

Боља искоришћеност хидропотенцијала ће се спроводити кроз подршку реализацији пројеката изградње Хидроелектране „Бук Бијела“ на ријеци Дрини и изградњи енергетског система Хидроелектране „Бистрица“, од којих се очекује изузетан економски ефекат за општину Фоча.

6. Јачање дрвопрерађивачке индустрије.

Општина Фоча ће у наредном периоду подржавати јачање финалне и полуфиналне дрвопрераде, те развијати и индустријске зоне у том правцу.

7. Боља искоришћеност пољопривредних потенцијала.

Од укупно 30.894 ha пољопривредног земљишта на подручју општине Фоча, 66% чине обрадиве површине, а процјењује се да је необрађено чак око 90% обрадивих површина у смислу класификације земљишта. Из ове чињенице произилази потенцијал заједнице да производи довољне количине хране за своје становништво и да има довољне површине за тржишну пољопривредну производњу.

Општина Фоча је определијелена да кроз подстицајне мјере подржи развој сточарства, воћарства, органске производње, те обезбиједи савјетодавну, едукативну и финансијску подршку пољопривредницима.

У сарадњи са вишим нивоима власти и другим организацијама, Општина Фоча је спремна кроз суфинансирање подржати сваки развојни пројекат из области пољопривреде који доприноси запошљавању у пољопривреди и интезивнијем интегралном развоју општине Фоча.

8. Боље искоришћавање јединствене предности општине Фоча за снажан развој туризма.

На подручју општине Фоча налази се НП „Сутјеска“, те кањон Таре, што представља јединствену предност и изузетну прилику за јачање области туризма као темеља економског развоја Општине.

Многи пројекти су предвиђени за побољшање туристичких производа и услуга, те унапређење путне повезаности туристичких дестинација.

У јулу 2022. године Влада Републике Српске је донијела одлуку којом се заштићеним проглашава подручје клисурасто-кањонске долине ријеке Таре као заштићени пајзаж, категорије 5 – парк природе, под називом Парк природе „Тара“. На цјелокупној површини Парка природе „Тара“ установљен је режим заштите II и III степена.

Управљање Парком природе повјерено је ЈП „Шуме Републике Српске“ – Шумско газдинство „Маглић“ Фоча.

Проглашавањем Парка природе повећава се површина под заштитом на 67.986,96 ha, што представља 2,75% територије Републике Српске, а укупан број заштићених подручја је 32.

Проглашењем Парка природе ће се унаприједити туристичка понуда општине Фоча и организовано заштитити ови изузетни природни ресурси.

У циљу бољег управљања микро-локацијом за бављење рафтинг туризмом, настоји се изнаћи недостајућа средства за довршетак изградње пута на путном правцу Житин – Хум – Брштеновица, гдје је до сада асфалтирано око 6 km. Финализација овог пројекта омогућила би не само развој туристичке дјелатности, већ и интеграцију овог изузетно значајног простора у другим областима развоја Општине.

9. Изградња пута Брод – Шћепан Поље – Тјентиште.

Ово је пројекат који је подржан од виших нивоа власти Републике Српске и Републике Србије.

Стално ангажовање на активностима које доприносе бржем рјешавању овог пројекта један је од кључних задатака Општинске управе Општине Фоча.

10. Побољшање одржавања пута Драгочава – Заваит – Челебићи.

Овај фокус, такође, захтијева стално ангажовање на активностима које доприносе бољим саобраћајним условима корисника ове важне путне комуникације, али и децентрализацији развоја Општине и интеграцију простора који ова путна комуникација повезује.

2.2. Обављање специфичних послова из области здравства и социјалне заштите

Под овим стратешким циљем подразумијева се пружање квалитетнијих услуга свим грађанима, стварање услова за квалитетан друштвени живот увођењем концепта управљања интелектуалним, социјалним и културним капиталом.

То се може остварити само пуном примјеном праксе проактивног и одговорног управљања локалним развојем.

Побољшати квалитет живота подразумијева стално унапређивање образовних, социјалних, здравствених и других јавних услуга, али и обогаћивање културних и спортских садржаја којима се излази у сусрет препознатим потребама грађана.

Неопходно је осигурати интегрисање социјално искључених категорија – рањивих друштвених група које своје основне потребе не могу задовољити властитим приходима и у оквиру стандардних програма јавних служби.

Социјалну укљученост, поред постојећих мјера материјалне подршке, треба омогућити успостављањем одрживих и адекватних сервиса подршке и социјалних услуга, пружених како од стране јавних институција, тако и од стране удружења грађана, чијем јачању капацитета треба посветити посебну пажњу.

Посебан фокус треба ставити на промоцију социјално одговорног пословања и развој индивидуалне и колективне добротворне активности, како код домицилног становништва, тако и код дијаспоре.

Посебно се истиче врло изражена потреба корисника за смјештај у одговарајуће установе, након исцрпне расположиве могућности да се корисник не може збринути на други начин, уз напомену да се ради о старијим особама, често пензионерима који живе сами, старије су животне доби и нарушеног здравственог стања. У протеклој години Општина Фоча је финансирала смјештај за 28 лица у одговарајуће установе (старачки дом) који немају властите приходе за покривање цјелокупних трошкова.

Врло је изражена жеља и потреба пензионера и њихових сродника који не живе у мјесту живљења родитеља за смјештајем у старачки дом о свом трошку.

У извјештају интерне ревизије, број: 02-014-126/2-3 од 15. 12. 2022. године, између осталих препорука, дата је и препорука да се размотри могућност изградње установе (дом за старија лица) на територији општине Фоча, по моделу који би смањео трошкове боравка лица из социјалне категорије.

Имајући у виду да је планирани капацитет дома значајно већи од потреба из социјалне категорије, јасно је да би јавна установа Дом за старија лица Фоча функционисао финансијски самоодрживо.

У прилог дугорочној одрживости ове установе је и чињеница да у Фочи постоји Универзитетска болница, као наставна база Медицинског факултета.

Ту предност ће Дом за старија лица користити кроз унапређење и пружање здравствених услуга и његу корисника овог дома.

2.3. Послови заштите животне средине

План заштите животне средине служи као инструмент за заштиту и унапређивање животне средине у локалној заједници.

Њиме се осигурава одговорно управљање природним ресурсима и околином, којим ће се уравнотежено задовољити потребе садашње и будућих генерација у локалној заједници.

У домену заштите животне средине Општина Фоча ће посебну пажњу посветити максимизирању својих најважнијих снага, које чине генерално очувана животна средина.

У домену заштите животне средине општине Фоча, битни су сљедећи фокуси.

1. Побољшати стање животне средине кроз смањење количина депонованог отпада.

Спровођење одговарајућих пројеката и мјера треба бити усмјерено на промоцију селекције отпада који се може пласирати даље на тржиште, те на тај начин смањити укупна количина депонованог отпада.

Такође, пројектима рекултивације постојећих депонија и нелегалних одлагалишта отпада, смањиће се површине земљишта контаминираних отпадом.

Општина Фоча ће, све до завршетка изградње Регионалне депоније у Горажду, припремати привремене локације за одлагање комуналног и кабастог отпада, на прихватљив начин са становишта заштите животне средине.

2. Одрживо користити и заштитити водне ресурсе.

3. Повећати ниво енергетске ефикасности и коришћења обновљивих извора енергије.

Општина Фоча је определијелена да предузме све мјере на очувању и заштити животне средине, као што је изградња депоније чврстог отпада, рјешење проблема отпадних вода, да би се очувала здрава и чиста средина, угодна за живот становништва.

У области изградње, како јавних тако и објеката за становање, опредјељење је да се испоштују прописи и подржи повећање енергетске ефикасности.

2.4. Путна инфраструктура

Општина Фоча, чија је површина 1.115 km², има 376,20 km категорисаних путева (магистрални, регионални и локални), што је мање од просјека развијених земаља, који износи 100 – 150/100 km².

Преко подручја Општине пролазе транзитни токови и то:

1. магистрални путни правци:
  - М1-111 „Тухаљи – Брод на Дрини – Шћепан Поље (стара ознака М - 18)“,
  - М1-109 „Тјентиште – Брод на Дрини – Фоча – Паунци (стара ознака М - 20)“,
  - М2-510 „Фоча – Годијено (стара ознака М - 8)“,
2. регионални путни правци:
  - Р2 - 5512 „Драгочава – граница БиХ / ЦГ Шула (стара ознака Р - 457)“,
  - Р2 - 5503 „Миљевина – Јелашица (стара ознака Р - 434а)“ и
  - Р2 - 5515 „Миљено 1 – Годијено (стара ознака Л0116)“.

На примарне саобраћанице намијењене транзитном и изворно циљном саобраћају везују се локалне саобраћајнице које повезују поједина насеља на територији Општине.

Укупну локалну путну мрежу на подручју општине Фоча чини 27 локалних категорисаних путева, Одлука о разврставању локалних путева и улица у насељу на подручју општине Фоча („Службени гласник Општине Фоча“, број 5/19), са укупном дужинам од 215,70 km, од чега се на асфалтиране путеве односи 57,40 km или 26,61 %, односно на макадам 158,30 km или 73,39 %.

На локалним путевима није постављена вертикална и хоризонтална сигнализација, а и недовољно су изграђене пјешачке стазе.

Недовољне ширине коловоза, велики нагиби, оштри радијуси и стање коловозних конструкција доприноси да су оперативне брзине мање од 40 km/h, а ниво услуге низак.

Стање локалних саобраћајница на подручју Општине је на задовољавајућем нивоу, иако је услед прекомјерне употребе пута и лоше санираних прокопа један дио саобраћајница са оштећеним асфалтним застором.

Већина асфалтираних саобраћајница је стандардног облика, с тим што постоји одређен број саобраћајница чија је ширина, услед бесправне градње објеката и ограда уз саобраћајнице, нестандартног облика, што утиче на неометано одвијање саобраћаја у оба смјера.

Постојећи капацитет саобраћајница претежно задовољава захтјеве саобраћаја који се одвија на њима, с тим да фреквенција претежно старијих возила кроз насеља ствара повећану буку и негативно утиче на квалитет ваздуха.

Укупну градску саобраћајну мрежу чини 61 улица на подручју општине Фоча, са укупном дужином од 35.833 метара, од чега се односи на:

- главне градске улице 25.759 метара или 71,89 %,
- сабирне улице 8.791 метара или 24,53 % и
- приступне улице 1.283 метра или 3,58%.

На територији општине Фоча постоји и око 524 km некатегорисаних путева.

С обзиром да Општина Фоча сваке године издваја значајна средства кроз Програм уређења локалних и некатегорисаних путева, преко којег се врши изградња и реконструкција некатегорисаних путних праваца, потребно је да се та пракса настави и у наредном периоду, како би се укупна путна мрежа подигла на што већи ниво.

Планом капиталних инвестиција, у складу са Стратегијом развоја путева и улица у насељу на подручју општине Фоча, утврђени су приоритетни пројекти из области саобраћајне инфраструктуре:

1. Модернизација градских улица са оштећеним и деформисаним асфалтним коловозом,
2. Асфалтирање дионица локалних путева са макадамским коловозом,
3. Асфалтирање дионица некатегорисаних путева са макадамским коловозом,
4. Реконструкција и пресвлачење локалних путева са оштећеним и деформисаним асфалтним коловозом,
5. Довршетак изградње пута: Хум – Брштеновица,
6. Одржавање локалних и некатегорисаних путева са макадамским коловозом,
7. Асфалтирање градских улица са макадамским коловозом,
8. Изградња пјешачких стаза на подручју општине Фоча,
9. Изградња паркинг гараже.

2.5. Специфични послови из области образовања, спорта и културе

Специфични циљ, у овој групи послова, је побољшање образовања, а нарочито повећање обухвата становништва вишим нивоом образовања, посебно за рањиве групе и усклађивање са потребама тржишта рада, те потребама економског и социјалног развоја.

У области основног образовања, локални пројекти и мјере усклађени су са следећим стратешким циљевима:

- Потпун обухват дјече обавезним деветогодишњим основним васпитањем и образовањем,
- Подизање квалитета основног васпитања и образовања,

- Унапређивање услова рада школе и модернизација процеса наставе у основном васпитању и образовању,
- Јачање васпитне улоге основне школе.

Пројекти и мјере од значаја за унапређивање средњошколског образовања усклађени су са следећим стратешким циљевима из Стратегије:

- Унапређивање квалитета средњег општег и умјетничког образовања и васпитања,
- Унапређивање квалитета средњег стручног образовања и васпитања,
- Повезивање стручног образовања и тржишта рада,
- Подршка инклузији у средњем образовању и васпитању.

Посебна пажња је дата развоју мјера и пројеката који су усклађени са подциљем побољшања положаја особа са инвалидитетом.

Развој инклузивног социјалног модела, који је усклађен са критеријумима у области раног откривања, регистрације и евиденције особа са потешкоћама у развоју, локална заједница осигурава једнаке могућности свим грађанима за задовољавање њихових потреба.

Област физичке културе на подручју Општине је организована на основу Закона о спорту Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 79/20).

Локална управа има велико разумијевање према потребама Спортског савеза Фоча, те се за потребе реализације спортских активности издваја у просјеку 9,5% из општинског буџета.

У Спортском савезу постоје дефинисани критеријуми по којима се распоређују буџетска средства спортским клубовима.

Осим ових издвајања из буџета, Општина издваја и посебна средства за изградњу и одржавање спортских објеката и терена.

У сарадњи са Спортским савезом, Општина планира у свакој већој и насељенијој мјесној заједници изградити спортски терен за мали фудбал, кошарку и одбојку.

Спортски савез Фоча чини 13 клубова (фудбалски, кошаркашки, одбојкашки, карате, кик бокс, мјештовито борилачко друштво, карате клуб, тениски клуб, спортско-риболовачко друштво, спасилачки клуб „Волф“, удружење планинара...), са 1.200 до 1.500 чланова свих узраста.

На подручју општине Фоча најуспјешнији су: Фудбалски клуб „Сутјеска“, Кошаркашки клуб „Сутјеска“, Тениски клуб „Фоча“, те Одбојкашки клуб „Маглић“. Ту су још и: Карате клуб „Нипон“, Кик бокс клуб „Игма“, Ловачко удружење „Бакић“, Спортско-риболовно друштво „Младица“, Планинарско друштво „Зеленгора“, Удружење рафтера „Дрина и Тара“.

Спортски клубови се финансирају у основном дијелу (такмичење, тренинзи, опрема и реквизити) из општинског буџета, док се за додатне потребе изналазе други извори финансирања.

Спортски клубови се такмиче у првој лиги Републике Српске по гранским савезима.

Поред лигашких такмичења, организују се и друге спортске манифестације.

Најзначајније спортске манифестације на подручју Општине су: Међународни омладински турнир „Football friends“ и „Street football“.

Редовно се организују меморијални турнири у малом фудбалу, манифестација Међуопштинске спортске игре – МОСИ, у којима учествује укупно 29 општина са тремеђе, те Мале олимпијске игре – МОИ, у којима учествују дјеца школског узраста.

Сваке године организује се прољетни крос и „Мајске свечаности“, у склопу којих се организују разне манифестације.

Стратегијом интегрисаног развоја планиран је пројекат изградње модерног спортског комплекса у Доњем Пољу.

Почетак реализације тог пројекта је изградња фудбалског стадиона са вјештачком травом, који ће се суфинансирати из средстава буџета Општине Фоча у износу од 200.000 КМ у 2024. години и 300.000 КМ из средстава Фудбалског савеза Републике Српске.

2.6. Ефикасна локална самоуправа

Ефикасна локална самоуправа излази у сусрет потребама грађана – у директној је вези са циљевима Стратешког плана развоја локалне самоуправе Републике Српске.

Програми, пројекти и мјере дефинисани локалном стратегијом у складу су са Стратешким циљевима:

1. Остварити суштинску функционалну децентрализацију, која омогућава и стимулише складан развој локалне заједнице и стално унапређује квалитет живота у локалној заједници,
2. Осигурати стално унапређивање квалитета и економичности услуга локалне управе у задовољавању потреба грађана,
3. Остварити висок степен грађанског учешће у јавним пословима.

2.7. Запошљавање

Подаци Републичког завода за статистику Републике Српске показују да је број запослених у општини Фоча у 2022. години био 3.947 лица, а према подацима Пореске управе Републике Српске 4.006 лица.

Од тога је код правних лица запослено 3.324 лица, а код предузетника 682 лица.

Највише радника је запослено у области здравства, образовања, сектору шумарства, индустрији, грађевинарству, трговини и саобраћају.

Према евиденцији Јавне установе Завод за запошљавање Републике Српске – Филијала требиње – Биро Фоча, на дан 31. 12. 2022. године пријављено је укупно 2.109 незапослених лица, чија је старосна структура неповољна, јер се на евиденцији налази 48% лица старијих од 44 године.